

A-7777

4590
2.

#2.

4590 A-7777

Lutterusse

Katekismus,

kon sissen omma

kristlikko oppusse wiis pätükki.

Eesmänne pätük.

Summala kümme käskü,

ni tui

eggäüts essa ehk perre = wannamb
neid ommile latšile ehk perrele peap
felgede ette luggema, saggede meelde
algatama nink neid neide perra man-
nitsema.

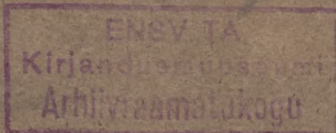
Eesmänne käsk.

Minna olle se Tšsand sinno
Summal:

Sinnul ei pea mitte miid Summalid
ollema minno een.

Mes se om?

Meije peame Summalat ülle fige asja pel.

40882

gama, armastama, usima, ehk temma päle
lootma.

Tõine käsk.

Sinna ei pea mitte Issanda, omma
Jummalat nimme kurjaste pruukma; sest
Jummal ei tahha sedda mitte nuhtlemata
jätta, ke Temma nimme kurjaste prugip.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink ar-
mastama, et meije Temma nimme man ei
wannu, ei nea, ei nõijo, ei wõlfi, ei ka petta:
enge peama sedda fige hädda sissen appi
heitama, pallega, kiitma nink tännama.

Kolmas käsk.

Sinna peat pühha päiwa pühhendama.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink ar-
mastama, et meije juttust nink Jummalat sõnna
ärä ei põlle: enge peame sedda pühhas
piddama, hääle meel kuulma nink opma.

Neljas käsk.

Sinna peat omma esä nink omma
emma auwustama, et sinno kässi häste
tääp, nink sinna kawwa ellat ma pääl.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink ar-
mastama, et meije omma wannambid nink es-
sandid ärä ei põlle, ei ka wihhastä: enge

peame neid auwustama, neid orjama, neide sõnna
wõtma, nink neid armsas nink ausas piddama.

Wijes käsk.

Sinna ei pea mitte ärratapma.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink ar-
mastama, et meije omma lähhemba ihhule
ütteke kahjo ehk wigga ei te: enge peame
tedda auwitama nink eddesi saatma fige ihho-
likko hädda sissen.

Kues käsk.

Sinna ei pea mitte abbi-ello rikma.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink ar-
mastama, et meije puhtaste nink ausaste el-
lame sõnna nink teggode sissen: nink et egga-
sits omma abbi-kasa peap armastama nink au-
wustama.

Seitsmes käsk.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink ar-
mastama, et meije omma lähhemba rahha ehk
hääd ei wõtta, ehk kawwala kauba ehk ost-
missega henne kätte ei sada: enge peame tedda
auwitama, temma hääd nink pätoitust kas-
watada nink hoita.

Kattesas käsk.

Sinna ei pea mitte kawwalat tunnis-
tust andma omma lähhembat wasta.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma lähhemba päle kawwalal kombel ei wölfi, tedda ei petta, keeld temma päle ei pessä, ehk kurja kõnnet ei tõsta: enge meije peame tedda wabbandama, hääb temmast kõnelema nink kif asja hä pole käämma.

Üttefas käft.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhemba maija.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije kawwalussega omma lähhemba perrandust ehk maija hennele ei püüwa, ei ka üttele õigusse tühhe al henne kätte ei sada: enge peame tedda awwitama, et temma fedda wois piddada, nink se mannu jada.

Rümmes käft.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhemba naist, sullast, näütsikut, többrast, ehk kif, mes temma perralt om.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma lähhemba naist, perret ehk többrast henne pole ei kisu, ehk temmast ärra ei sada: enge peame neid mannitsema, et nemma jäwa nink tewa, mes neile sünnis.

Mes ütley nüüd Jummal kigist neistsinnat: sif kässust?

Temma ütley nida: Minna, se Jssand, sinno Jummal, olle üts wäggew wihtane Jummal, te neide päle, kea minno wihtawa, wannambide pattu koddos otsip laste päle, kolmanda nink neljanda põlwe sisse. Ent neile, kea minno armastawa, nink minno kässu piddawa, te minna hääb, ammak tuhhandas põlwe sisse.

Mes se om?

Jummal ähwardap nuhhelda kif, kea neid desunnaste kässude ülle astwa; sepärrast peame temma wihta pelgama, nink ei pea mitte nisugguste kässude wasta teggema. Ent Temma tootap armo nink kif hääb kigile kea temma kässu piddawa. Seperrast peame tedda ka armastama, temma päle lootma, nink hääb meel temma kässude perra teggema.

Tõine pätük om Pühha risti = usk.

Eddimänne tük, lomissest.

Minna ussu Jummalas se Jssa, kige-wäggewa taiwa-nink ma-loja sisse.

Mes se om?

Minna ussu, et Jummal minno kife lodu-asjuga om lonu, mulle andnu ihho nink henge,

silmt, tõrnu nink kii lu: lütmisfi, meelt nink moistust, nink weel üles peap: päle se, reiwid nink kängi, söfi nink jöfi, maija nink kotta, naist nink last, põlbu, tõprip nink kii hääd, fige ihho nink ello tarwistusse nink pätoi: dussfega rikkalikult nink eggapäiwa önnistap; fige hädda eest kaitfap, nink fige kurja eest hoijap nink paimendap. Nink sedda teep Temma kii selgest isfalikkust nink jummalikkust armust nink heldussfest, ilma minno ärratenimisse nink tõta. Se fige eest olle minna jälle wõlgo, tedda tennada nink fitta, orjata nink kuulda. Se om tõttelikult tõifi.

Lõine tüf, ärralunnastamisfest.

Nink minna ussu Jესusse Kristusse, Jummal ainosündinu Poja, meije Jēsanda sisse, ke om sadu pühhaft Waimust, sündinu neitsist Mariast, kannatanu Pontiusse Pilatusse al, risti päle podu, ärrakolu nink mahha mattetu: Alla lānnu pōrgohauda, kolmandal päiwal jälle ülestõõnu kooljist, üles lānnu taiwate, istup Jummal se kigewāggewa Jēsa hāāl kael. Sāālt saap temma jälle tulles, kōhhut moistma ellawide nink kooljide päle.

Mes se om?

Minna ussu, et Jēsus Kristus, tõttelik Jummal, Jēsast iggawest sündinu, nink ka tõttelik inniminne, neitsist Mariast sündinu, om minno Jēsand, ke minno ärrataddonu nink

ärrasunnitu innimist om lunnastanu, ärraostnu nink ärrapāstnu figest pattust, surmast nink furrati wāest; ei mitte kulla eht hōppega, enge omma pühha kall werrega, nink omma süta kannatusse nink surmaga, et minna Temma omma pea ollema, nink temma rigin temma al ellama, nink tedda orjama iggawetsen õigussen, waggussen nink õnsussen, õtse nida kui Temma om ülestõõnu surmast, ellap nink wallitsep iggawes. Se om tõttelik tõifi.

Kolmas tüf, pühhandamisfest.

Minna ussu pühha Waimo sisse ütte pühha kristlikko kerkut, pühhide õsfaust, pattu andisandmist, lihha ülestõõsemist, nink ütte iggawest ello. Amen.

Mes se om?

Minna ussu, et minna ei woi mitte ommast melest eht wāest, Jēsusse Kristusse, minno Jēsanda sisse, eht Temma mannu tulla; enge pühha Waim om minno, läbbi armo:oppusse kutsnu, omme andidega walgustanu, õigen ussun pühhendanu nink üles piddanu: õtse nida kui temma sedda kōggona kristlikko kogodust ma pāāl kutsup, kōggup, walgustap, pühhendap, nink Jēsusse Kristusse man peap õigen ainun ussun. Kūmman kristlikkun kogodussen temma mulle nink kigile uskijale eggapäiwa kii pattu rikkalikult andis annap, nink wiimfel päiwal minno nink kii kooljid saap üles ärratama, nink mulle, fige uskijidega Kristusse sissen, ütte iggawest ello andma. Se om tõttelikult tõifi.

Kolmas pätük om Pühha isä-meije palwus. Meije Isä, ke sa ollet taiwan.

Mes se om?

Summal tahhap meid sega hälliseä, et meije peame uskima, tedda meije armsat esä ollawat, nink meid temma öige latfi; et meije julgeste nink fige lotussega Tedda peame pal-
lema, kui arma latse omma armsat esä pallewa.

Eddimänne palwe.

Pühhendetus sago sinno nimmi.

Mes se om?

Summala nimmi om käl hennesest esfi pühha; ent meije palleme sensinnatsen palwen, et temma ka meije man pühhas saas.

Kuis se sünnip?

Kui Summala sönnä selgede nink puhtaste oppetetas, nink meije ka pühhalikkult kui Summala latse se perra ellame. Sedda awwita meid, armas Esä taiwan! Ent keä töisite oppetap nink ellap, kui Summala sönnä oppetap, se ei pühhenda mitte meije seän Summala nimme. Se eesthoija meid, armas taiwane Isä!

Töine palwe.

Sinno riik tulgo.

Mes se om?

Summala riik tulley käl ilma meije pal-

weta temmast esfi. Ent meije palleme sensinnatsen palwen, et se ka meije manni tulles.

Kuis se sünnip?

Kui taiwane Isä meile omma pühha Waimo annap, et meije Temma pühha sönnä, läbbi Temma armo, ussume, nink jummalikkult ellame, sin ajalikkult nink sääl iggawes.

Kolmas palwe.

Sinno tahtminne sündko, kui taiwan, nida ka ma pääl.

Mes se om?

Summala hä, armolik tahtminne sünnip käl ilma meije palweta; Ent meije palleme sensinnatsen palwen, et temma ka meije man sünnis.

Kuis se sünnip?

Kui Summal käl kurja nouwo nink tahtmist ärrahäetap, nink kelap ärra sedda, mes meid ei tahha laske Summala nimme pühhendada, nink Temma riki tulla: Kui om kurrati, se ilma, nink meije lihha tahtminne: Enge finnitap nink peap meid kangede ommän sönnän nink ussun, meije otsant. Se om Temma armolinne nink hä tahtminne.

Neljas palwe.

Meije päiwalikko leiba anna meile täämba.

Mes se om?

Summal annap päiwalikko leiba ka käl ilma meije palweta figite kurrile inimistile; ent

meije palleme sensinnatsen palwen, et Lemma
meid lassēs tutta, nink tennoga meije päiwa-
lisko leiba wasta wotta.

Mes om päiwalik leib?

Kik mes ihho toitussele nink üllespidamissele
tarwis om: kui om söök, jook, reiwa, kängitse,
hone nink maja, põld, töppra, rahha, hä,
wagga abbikaas, waa latse, wagga perre, waa
nink usutawa üllemba, hä wallitus, hä ilm,
rahho, terwis, karistus, auw, hä söbbra,
usutawa küllalisse, nink muido nisuggust.

Wies palwe?

Anna meile andis meije süda nida kui
meije andis anname ommile süüdleisile.

Mes se om?

Meije palleme sensinnatsen palwen, et se
Jessa taiwan es tahhas mitte meije pattu päle
kaeda, ei ka neide perrast meije pallemist meile
keelda: sest meije ei olle mitte se wäärt, mes
meije palleme, ei olle ka sedda mitte ärra te-
ninu; enge Lemma tahhas meile fik selgest
armust anda: sest meije teme eggapäiwa paljo
pattu, nink tenime selget nuhtlust. Sis tah-
hame meije ka kül jälle süddamest andis anda,
nink hää meel hääd tetta neile, lea meije
wasta patwa.

Kues palwe?

Nink ärrasada meid mitte kiusatusse sisse.

Mes se om?

Summal ei kiusa kül leddake, ent meije

palleme sensinnatsen palwen, et meid Summal
tahhas hoita nink üllespidada, et meid kurrat,
ilm nink meije lihha ärra ei petta, ei ka
huffota, umb-ussu, kätte mötte nink mu sure
hää nink pattu sisse; Nink ehk meid sega peas
kiusatama, et meije siski woissime ärrawäärda,
nink woimust sada.

Seitsmes palwe?

Enge pästa meid ärra kurjast.

Mes se om?

Meije palleme sensinnatsen palwen, kui ütte
puhuga, et meid se Jessa taiwan, kigesuggut-
sest ihho: nink henge, hä: nink auwo: kurjast,
tahhas ärrapästa, nink wimate, kui meije tun-
nikenne tulley, meile ütte õnsat otfa anda,
nink meid armoga sefsinnatsesst hädä: orrust
henne mannu taiwate wotta. Amen.

Mes om Amen?

Et minna pea kindma ollema, et nisuggutse
palwe omma sel Jessal taiwan wastawõtlikko
nink kuultu; sest Lemma essi om meid kasknu
nidade pallelda, nink tootanu meid kuulda.
Amen, amen se om: Ja, ja, nida peap sündima.

Heljas pätk.

Pühha ristmisse sakrament.

Gesmält: Mes om ristminne?

Ristminne ei olle mitte paljas wessi, euge
om wessi, Summala käsün säetu, nink Sum-
mala sõnnaga ühendetu.

Mes om sis nisuggune Jummalä sönna?

Kui meije Issand Jeesus Kristus ütlep
Mattesuße ramatun wimätsen pätüükin: Minge
nink tekke jüngris fik pagganid, neid
risten se Issa, nink se Poja nink se
pühha Waimo nimmel.

Töiselt: Mes annap ehk sadap ristminne?

Temma sadap pattu andisandmist, pästap
ärä surmast nink kurratist, nink annap igga-
west önnistust figile, kea sedda uswa, kui
Jummalä sönna nink tootus ütlep.

Mes sesamma Jummalä sönna nink tootus om?

Kui meije Issand Jeesus Kristus ütlep
Markusuße ramatun wimätsen pätüükin: Ke
ussup nink ristitas, se saap önsas sama,
ent ke ei ussu, se saap ärrasunnitus.

Kolmandalt: Kuis wessi ni suri asju
woip tetta?

Wessi ei te sedda töttelikkult mitte, enge
Jummalä sönna, mes se weega nink se wee
man om, nink us, mes Jummalä sönna ween
ussup. Sest ilma Jummalä sönната om wessi
paljas wessi, nink ei olle mitte ristminne, ent
Jummalä sönna om temma üts ristminne,
se om: üts ello wessi täns armo nink wastse-
fündmisse wihtminne, pühhan waimun; Nida
kui pühha Pawel ütlep, Titusuße ramatun,
kolmandan pätüükin: Jummalä Issa teep
meid omma hallestusse perra önsas,
läbbi pühha Waimo jällesünnita-
misse, nink wastseteggemisse wihtmisse,
mes Temma rikkalikult meije päle om
wälja kallanu, läbbi Jeesusse Kris-

tusse, meije Sunisteggija; et meije
Temma armust öiges tettu, iggawetse
ello perrandajis saasse lotusse perra.
Se om töttelik sönna.

Neljandalt: Mes sis nüüd nisuggune wes-
siristminne tähhendap?

Temma tähhendap, et wanna adam meije
sisen peap, läbbi eggapäiwatse kahhitsemisse
nink pattustkäänmisse, ärrappotetama, nink
ärrakoolma fige pattu nink kurja himmuga,
nink peap eggapäiwa jälle ette tulles nink
üllestouma wastne innimenne, ke öigusen
nink puhtusen Jummalä een iggawes ellap.

Kun es se kirjotet om?

Pühha Pawel Romal: R. 6. P. ütlep:
Meije olleme Kristussega mahhamat-
tetu, läbbi ristmisse, surma sisse; et
ötse kui Kristus om ülles ärratetu
kooljist läbbi Issa auwustusse, nida
peame ka meije wasten ellun kääma.

Wies pätüü.

Pühha altari sakrament.

Mes om altari sakrament?

Se om meije Issanda Jeesusse Kristusse
töttelik töisine ihho nink werri, leiwa nink
wina al, meile risti-rahwale süüwa nink
juüwa Kristussest essi säetu.

Kun es se kirjotet om?

Nida kirjotawa pühha Ewangelisti, Mattesuß,
Markus, Lukas, nink pühha apostel Pawel:

Meije Issand Jesus Kristus, sel õöl,
fui temma ärra anti, siis wõt temma
leiba, tennas, murs nink and ommile
jüngriile, nink üttel: Wõtke, söge, se
om minno ihho, mes teije eest antas.
Sedda tekke minno mälletusfes.

Selsammal kombel wõt temma ka kar-
rikat perrast öddango=söömaiga, tennas,
nink and neile, nink üttel: Wõtke nink
joge kif se sissest; sesinnane karrik om se
wastne lepping minno werren, mes teije
nink paljude eest ärrawalletas, pattu an-
disandmissefes. Sedda tekke, nisaggede
fui teije sedda jode, minno mälletusfes.

Mes awwitap nisuggune söminne nink jo-
minne?

Sedda näütwa meile nesiinnatse sönnu: Teije
eest ärraantu nink ärrawalletu pattu
andisandmissefes. Se om: Et meile sakra-
mentin pattu andisandmist, ello nink önnistust
neide sönnu läbbi antas: Sest fun pattu an-
disandmist om, sääl om ka ello nink önnistust.

Kuis ihsolik söminne nink jominne ni suri
asju woip tallida?

Söminne nink jominne ei te töttelikkult sedda
mitte enge ne sönnu, mes nida kääwa: Teije
eest ärraantu nink ärrawalletu pattu
andisandmissefes. Re sönnu omma se ihho:

likko sömisse nink jomisse man, fui pätüf
pühhan sakramentin; nink fe neidsammu sönnu
usup, sel om, mes nemma üttelewa nink too-
tawa: se om, pattu andisandminne.

Mes sis pühha altari=sakramenti tullolik-
kult wastawöttap?

Paaftma nink ihsolikult henda walmistama,
om kül kaunis wäljaspidine walmistaminne:
Ent se om öigede ausa nink walmis, fe neid
sönnu usup: Teije eest ärraantu nink är-
rawalletu pattu andisandmissefes. Ent
fe neid sönnu ei ussu, ehk sest kaitseite mötlep,
se om umbuslik, nink ei olle mitte öigede
walmistetu. Sest se sönnu: Teije eest,
püwwap selgid usklikuid süddamid.

Pattu tunnistus.

Minna waine pattane innimenne tunnista
ülles figest ommast söamest, sinno se figewäg-
gewä, iggawetse Jummal, minno armsa tai-
watse esä een, et minna ei olle sinno mitte
ülle fige asja armastanu, ei ka omma lähem-
bä fui hendä esfi. Minna olle, parrako
Jummal! mitmal wiisil, mele nink mötte, sönnu
nink könne, tö nink teggodega, sinno nink
sinno pühhä käsude wasta pattu tennü, nink
tijä hendä seperräst kül sundusse wäärt olle-
wat, fui sinna mulle nida tahhas tasfuda, fui
sinno kange koshus om, nink minno pattu kül

om ärrä teninü. Ent sinna ollet, armas tai-
wane eßä, tootanu armo anda, nink hallestust
näätä figile waisile pattatfile, keä ommast pat-
tatfest ellust tahtwa ümbrekäändä, nink kindmä
uufuga omma lotust, sinno pohjatumas armo
ja hallestusse päle nink Jeesusse Kristusse ärrä-
orjamisse päle pannewa. Se päle loda minna
waine pattane ka, nink palle sinno allandlik-
kult, olle sinna omma tootusse perrä ka mulle
armolinne nink anna mulle fik minno pattu
andis, sinno pühhä nimme kittuses nink auwus.

Se fige wäggewänne, iggawenne Jummal
andko meile ommast surest armust Kristusse
Jeesusse läbbi meije pattu andis, nink andko
meile abbi, meije pattast ello parrandada nink
temmä man iggawest ello sada. Amen.

Daß in vorliegendem Abdruck des kleinen Lutherischen
Katechismus nichts gegen die Symbolischen Bücher, und insbe-
sondere die Augsburgerische Confession, enthalten sei, wird des-
mittelst attestirt.

St. Bartholomäi Pastorat am 7. August 1839.

N° 278.

Consistorialrath und Assessor Kolbe.

Nach geschehener Durchsicht vorliegenden Abdrucks des kleinen
Lutherischen Katechismus wird die Herausgabe desselben genehmigt:

Riga, Schloß den 21. August 1839.

N° 1428.

Dr. K. F. Grave.

Secr. Liedner.

Der Druck ist unter den gesetzlichen Bedingungen gestattet.
Dorpat, den 1. September 1839.

Engelhardt, Censor.
